Lietas Nr. 11330035509
Lietas arhīva Nr. SKK-0048-14

LĒMUMS

Rīgā 2014.gada 12.martā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Nusberga,

tiesnesis P.Dzalbe,

tiesnese I.Radzeviča

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētās /J.G./ aizstāves Agneses Sevastjanovas kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas 2013.gada 10.septembra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rēzeknes tiesas 2013.gada 11.aprīļa lēmumu izbeigts kriminālprocess

/J.G./, /personas kods/,

apsūdzībā pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2011.gada 1.janvārim).

Nolemts lietas materiālus nosūtīt Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Rēzeknes iecirknim jautājuma izlemšanai par administratīvā pārkāpuma lietvedības ierosināšanu un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu.

/J.G./ bija celta apsūdzība par to, ka viņa piesavinājās autortiesības šādos apstākļos.

/J.G./ no 2002.gada 9.septembra līdz 2007.gada 29.jūnijam studēja Rēzeknes Augstskolas Ekonomikas fakultātes nepilna laika neklātienes otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā „Ekonomika" ar specializāciju – Tūrisma un viesnīcu uzņēmējdarbības vadība. Rakstot diplomdarbu /Nosaukums/, /J.G./ 2006.gada 28.novembrī elektroniskā veidā sociālajā portālā www.draugiem.lv sazinājās ar /Z.S./ un palūdza pārsūtīt viņai, /J.G./, elektroniskā veidā uz elektroniskā pasta kastīti juta@inbox.lv diplomdarbu /Nosaukums/, kuru /Z.S./ 2006.gadā bija izstrādājusi un 2006.gada 9.jūnijā aizstāvējusi Vidzemes Augstskolā, apņemoties šo darbu izmantot tikai kā informācijas avotu, lai izstrādātu savu diplomdarbu. /Z.S./ 2006.gada 29.novembrī, atbildot uz /J.G./ lūgumu, elektroniskā veidā pārsūtīja /J.G./ savu diplomdarbu uz 93 lapām, kā arī norādīja, ka darbu drīkst izmantot tikai kā informācijas avotu, bet to nedrīkst pārkopēt citā diplomdarbā.

/J.G./ savā diplomdarbā /Nosaukums/ ietvēra /Z.S./ izstrādātā un aizstāvētā darba /Nosaukums/ oriģināldarba daļu, kurā daļēji, veicot nenozīmīgas satura izmaiņas, veica /Z.S./ darba daļu atkārtošanu, neatsaucoties uz autoru. Tad /J.G./, uzdodot minēto diplomdarbu par savējo, ar tādu pašu nosaukumu iesniedza to Rēzeknes Augstskolas Ekonomikas un vadības katedrā 2007.gada 28.maijā un aizstāvēja 2007.gada 8.jūnijā. Tādējādi /J.G./ piesavinājās /Z.S./ autortiesības, iesniedzot aizstāvēšanai plaģiātu, un pārkāpa „Autortiesību likuma" 14.pantā garantētās autora personiskās tiesības, 15.pantā paredzētās autora mantiskās tiesības, jo /Z.S./ diplomdarbs ir kalpojis par pirmavotu /J.G./ diplomdarba tapšanā un ir konstatētas sakritības, to apjoms 64% (atsevišķās nodaļās pat 93%) /J.G./ 2007.gada diplomdarba teksts sakrīt ar /Z.S./ 2006.gada diplomdarbu, kā arī teksta kvalitatīvās analīzes piemēros konstatētās sakritības un veikti faktu (personu, gada skaitļu, vietvārdu) sagrozījumi.

Turklāt 2008.gada 19.janvārī Rēzeknes Augstskolā tika izdota grāmata „Tūrisma produkts. I daļa" ISBN 978-9984-779-60-7 uz 124 lapām ar tirāžu 250 eksemplāri, kurā kā autores norādīta /J.G./ un cita persona. Šajā grāmatā no 33.lappuses līdz 121.lappusei ar /J.G./ piekrišanu ar redakcionālām korekcijām tika publicēts /J.G./ diplomdarbs /Nosaukums/. Arī izdotajā grāmatā netika ietvertas atsauces vai norādes uz tajā izmantotā darba nosaukumu, informācijas avotu un autora vārdu, tas ir, uz /Z.S./ 2006.gadā izstrādāto darbu /Nosaukums/.

Tādējādi /J.G./ piesavinājās /Z.S./ autortiesības un pārkāpa „Autortiesību likuma" šādas normas:

- 4.pantu, kur norādīts, ka literārie darbi ir aizsargājamie autortiesību objekti;

- 14.pantā garantētās autora personiskās tiesības, ka darba autoram ir neatsavināmas autora personiskās tiesības uz:

1) autorību – tiesības tikt atzītam par autoru;

2) izlemšanu, vai darbs tiks izziņots un kad tas tiks izziņots;

3) vārdu – tiesības pieprasīt, lai viņa vārds būtu pienācīgi norādīts visās kopijās un jebkurā ar viņa darbu saistītā publiskā pasākumā...;

- 15.pantā paredzētās autora mantiskās tiesības, ka autoram, izņemot datorprogrammas vai datu bāzes autoru, attiecībā uz sava darba izmantošanu ir tiesības publiskot darbu, publicēt darbu un citas tiesības...;

- 40.pantu, kur teikts, ka lai iegūtu darba izmantošanas tiesības, darba izmantotājam attiecībā uz katru darba izmantošanas veidu un katru darba izmantošanas reizi jāsaņem autortiesību subjekta atļauja. Ir aizliegts izmantot darbus, ja nav saņemta autortiesību subjekta atļauja.

Šādas /J.G./ darbības bija kvalificētas pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2011.gada 1.janvārim).

Par pirmās instances tiesas lēmumu apelācijas protestu iesniedza Rēzeknes prokuratūras prokurore Z.Karčava, bet apelācijas sūdzību iesniedza cietusī /Z.S./.

Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Latgales apgabaltiesa ar 2013.gada 10.septembra lēmumu Rēzeknes tiesas 2013.gada 11.aprīļa lēmumu atcēla un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai Rēzeknes tiesā.

Par Latgales apgabaltiesas 2013.gada 10.septembra lēmumu apsūdzētās /J.G./ aizstāve A.Sevastjanova iesniegusi kasācijas sūdzību.

Kasācijas sūdzībā aizstāve A.Sevastjanova lūdz atcelt Latgales apgabaltiesas 2013.gada 10.septembra lēmumu un izbeigt kriminālprocesu pret /J.G./.

Kasācijas sūdzībā aizstāve A.Sevastjanova norāda, ka apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma Vispārīgās daļas pantus un nepareizi iztulkojusi Krimināllikuma normas. Apelācijas instances tiesa nepamatoti nav piemērojusi Krimināllikuma 5.panta otrās daļas noteikumus.

Aizstāves A.Sevastjanovas ieskatā, pretrunā vispārējiem tiesību principiem ir apelācijas instances tiesas secinājums, ka „Grozījumi Krimināllikumā" ir patstāvīgs likums, tādēļ attiecīgo grozījumu pārejas noteikumi attiecināmi tikai un vienīgi uz konkrētajiem grozījumiem, nevis uz visu Krimināllikumu kopumā.

Kasācijas sūdzībā aizstāve norāda, ka likums „Grozījumi Krimināllikumā" nevar tikt tulkots atrauti no Krimināllikuma un vispārējām tiesību normām.

Aizstāve A.Sevastjanova norāda, ka konkrētajā gadījumā 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumos likumdevējs nav izteicies par kādiem speciāliem noteikumiem, piemērojot Krimināllikuma 148.pantu, tādējādi ir konstatējama pretruna starp 2010.gada 21.oktobra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" un 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu normām.

Aizstāves A.Sevastjanovas ieskatā, apelācijas instances tiesai bija jāpiemēro Krimināllikuma 5.panta otrās daļas noteikumi, bet apelācijas instances tiesa, pieņemot lēmumu, nav pat izvērtējusi iespēju piemērot Krimināllikuma 5.panta otro daļu. Apelācijas instances tiesa, analizējot 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 1.,2.punkta noteikumus, nav analizējusi šo pārejas noteikumu 4.punktu un 7.punktu kopsakarā ar Krimināllikuma 5.panta otro daļu.

Augstākā tiesa atzīst, ka Latgales apgabaltiesas 2013.gada 10.septembra lēmums ir atceļams un kriminālprocess lietā izbeidzams.

Augstākā tiesa norāda, ka laikā, kad /J.G./ izdarīja darbības, par kurām viņai celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas (2002.gada 17.oktobra likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2004.gada 12.februāra un 2007.gada 13.decembra likumu), Krimināllikuma 148.panta trešā daļa paredzēja atbildību par autorības vai autortiesību piesavināšanos vai līdzautorības uzspiešanu, paredzot sankciju – brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem, arestu, piespiedu darbu vai naudas sodu līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

A r 2010.gada 21.oktobra likumu (stājās spēkā 2011.gada 1.janvārī) „Grozījumi Krimināllikumā" likumdevējs izdarīja grozījumus Krimināllikuma 148.pantā, paredzot, ka turpmāk kriminālatbildība par autorības vai autortiesību piesavināšanos paredzēta tikai gadījumos, ja ar to radīts būtisks kaitējums.

Šajos likuma grozījumos atbildība par autorības piesavināšanos nav iekļauta nevienā Krimināllikuma 148.panta daļā. Saskaņā ar Krimināllikuma 5.panta otro daļu noteikts, ka likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu, vai citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks, proti, tas attiecas uz nodarījumiem, kas izdarīti pirms attiecīgā likuma spēkā stāšanās, kā arī uz personu, kura izcieš sodu vai izcietusi sodu, bet kurai saglabājusies sodāmība. Likumdevējs šā likuma pārejas noteikumu 3.punktā noteica, ka Krimināllikuma 148.pantā nodarījumu kvalifikācija atstājama negrozāma.

Augstākās tiesas ieskatā, izlemjot jautājumu par personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificējams saskaņā ar

Krimināllikuma 148.panta trešo daļu (likuma redakcijā līdz 2011.gada 1.janvārim), jāņem vērā, ka 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikuma" pārejas noteikumu 1.punkts noteic, ka personas, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, saucamas pie kriminālatbildības saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā, turklāt, ņemot vērā, ka kriminālatbildība par noziedzīgu nodarījumu nevar iestāties, ja pēc šā likuma stāšanās spēkā dienas Krimināllikumā par to netiek paredzēta kriminālatbildība.

2013.gada 13.decembra grozījumi Krimināllikuma 148.pantā nevienā no trim daļām kriminālatbildību par autorības piesavināšanos neparedz.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 377.panta 2.punktam uzsāktu Kriminālprocesu izbeidz, ja izdarītajā noziedzīgajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva.

Ņemot vērā minēto, kriminālprocess par apsūdzētās /J.G./ saukšanu pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 148.panta trešajā daļā (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2011.gada 1.janvārim) paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu ir izbeidzams.

Vienlaikus Augstākā tiesa norāda, ka pirmās instances tiesa, iztiesājot lietu, pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, tas ir, izlēmusi apsūdzētās aizstāves A.Sevastjanovas pieteikto lūgumu par kriminālprocesa izbeigšanu pirms tiesas izmeklēšanas uzsākšanas, bet tas konkrētajā lietā nav novedis pie nelikumīga tiesas nolēmuma.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Latgales apgabaltiesas 2013.gada 10.septembra lēmumu pilnībā un izbeigt kriminālprocesu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Nusberga

Tiesnesis P.Dzalbe

Tiesnese I.Radzeviča